

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Muhonen, Reetta; Nokkala, Terhi; Saarinen, Taina; Siekkinen, Taru

Title: Rahoitusmalli vie osaoptimointiin

Year: 2018

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittajat & Acatiimi, 2018.

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Muhonen, R., Nokkala, T., Saarinen, T., & Siekkinen, T. (2018). Rahoitusmalli vie osaoptimointiin. *Acatiimi*, 20(8), 12-13. http://www.acatiimi.fi/8_2018/13.php

Jyväskylän yliopistossa pidetyssä paneelissa olivat professori Jussi Kivistö (TaY), rehtori Keijo Hämäläinen (JY) ja dekaani Minna-Riitta Luukka (JY), puheenjohtajana toimi dosentti Taina Saarinen (JY).

Rahoitusmalli vie osaoptimointiin

– Tämä on kuin ottaisi päänsärkyyn yhden sijaan kymmenen tablettia, ja jos ottaa sen kymmenen niin poistaahan se pääkivun, mutta tuo myös paljon sivuvaikutuksia, kärjisti professori **Jussi Kivistö** Tampereen yliopistosta.

Esimerkillään Kivistö halusi kiinnittää huomiota voimakkaan tulosohjausmallin ennakoimattomiin seurauksiin. Voimakas tulosohjaus ja julkisen rahoituksen suuri osuus aiheuttavat yhdessä sen, että suomalaisen korkeakoulutuksen toiminnallinen autonomia on tosiasiaa pientä, vaikka se muodollisesti on korkealla tasolla.

Jyväskylän yliopiston Ruusupuistossa keskusteltiin keskiviikkona 21.11. kolmen panelistin ja noin 50 hengen yleisön voimin yliopistoille ehdotetusta uudesta rahoitusmallista ja sen vaikutuksista yliopistojen toimintaan. Keskustelussa olivat mukana rehtori **Keijo Hämäläinen** ja dekaani **Minna-Riitta Luukka** Jyväskylän yliopistosta sekä professori Jussi Kivistö Tampereen yliopistosta. Tilaisuuden järjestivät Korkeakoulututkimuksen seura, Edistysellinen tiedeliitto, Suomen tieteen- ja teknologiantutkimuksen seura sekä Koulutuksen tutkimuslaitos.

Keskustelijat olivat yhtä mieltä siitä, että rahoitusmallin pitääkin ohjata yliopistojen toimintaa, mutta tämänhetkinen ja vuonna 2021 alkavaksi esitetty malli eivät välttämättä tee tätä parhaalla tavalla. Rehtori Keijo Hämäläinen muistutti, että rahoituskin on arvokeskustelua: peräisikö ministeriö esimerkiksi teatterilta enemmän lyhyitä ja tehokkaita esityksiä? Hämäläisen mukaan tulosohjaus toimii paremmin hyvinä aikoina, mutta huonoina aikoina se aiheuttaa enemmän taktikointia kuin strategista suunnittelua.

Dekaani Minna-Riitta Luukka peräänkuulutti mallilta selkeyttä, vakautta, läpinäkyvyyttä ja oikeudenmukaisuutta, jotta yliopistojen ei tarvitse lähteä taktikoimaan.

– Opetetaan niin huonosti, että kohta on tarvetta täydennyskoulutukselle, provosoi Luukka ja listasi lisää osaoptimoinnin mahdollisuuksia yliopistoissa.

Professori Jussi Kivistön mukaan Suomen yliopistojen rahoituksen perustuminen pääosin ”provisiopalkan” varaan on herättänyt huolta jopa tulosoheutusmyönteisessä OECD :ssä. Kaikki kolme panelistia pitivät rahoitusta vakauttavan elementin puuttumista huonona. Kivistö esitti yhtenä vakauttavana vaihtoehtona indikaattoripoolia, josta kukin yliopisto voisi valita profiiliinsa sopivat indikaattorit.

Panelistien mielestä yksi mallin suurista ongelmista on se, että tutkimuksen indikaattorit kertautuvat. Ulkopuolista rahoitusta saavat myös julkaisevat usein enemmän ja todennäköisesti tuottavat enemmän tohtoreita. Koulutuksen indikaattoreihin ei sisälly samanlaista kertautuvuutta. Lisäksi malliin sisältyvien alakohtaisten kertoimien vuoksi jotkut yliopistot hyötyvät tutkimusindikaattoreiden kertautuvuudesta enemmän kuin toiset. Kivistö piti kuitenkin hyvänä, että uuden rahoitusmallin vaikutuksia eri yliopistoissa oli laskettu jo ministeriön taholta ennakkoon.

Ehdotuksessa nostetaan esille yliopistojen mahdollisuus päättää itse sisäisen rahoituksensa kriteereistä. Seminaarissa vallitsi yhteisymmärrys siitä, että yliopistoille tarjotaan tässä näennäistä autonomiaa.

– Minkä vuoksi kioskipitäjä ei pyrkisi myymään sitä, mistä maksetaan, kiteytti Jussi Kivistö panelistien ja seminaarin osallistujien ajatukset.

Reetta Muhonen, Terhi Nokkala, Taina Saarinen ja Taru Siekkinen

Painetussa lehdessä sivu 12